

ONZEKERHEID

Organisaties worstelen met onzekerheid omdat ze zeker willen weten wat ze kunnen verwachten of wat ze moeten doen. Ze willen de onzekerheid met andere woorden bedwingen. De paradox is echter dat het bedwingen van onzekerheid schijnbaar leidt tot steeds nieuwe onzekerheid. Hoe kan dat? Een bijbehorende vraag is hoe we deze neerwaartse spiraal kunnen doorbreken. Het weten van de achtergronden kan boeiend zijn en wellicht een bevredigende bezigheid, maar het gaat natuurlijk om het doorbreken van de spiraal van onzekerheid.

Een treffend voorbeeld van het managen van onzekerheid is op een indringende manier verbeeldt in de film *The Wolf of Wallstreet*. We zien een beginnende aandelenhandelaar, Jordan Belfort, die vrijwel direct geobsedeerd raakt door de wereld van Wallstreet, of zoals hijzelf zegt: 'I was hooked within seconds, it was like mainlining adrenaline'. Die verslaving maakte iets in hem los wat de onzekerheid aan de kant duwde. Als kijker krijg je de indruk dat het gezonde verstand aan de kant wordt geschoven en plaatsmaakt voor een onstuitbare passie of bevlogenheid of misschien wel een onblusbaar verlangen naar de sensatie van het spel met geld. Uiteindelijk blijkt dat geld overigens maar bijzaak.

Maar hoe leert hij het spel van Wallstreet? Hiervoor gaat hij in de leer bij een zogenaamde 'senior-stockbroker', genaamd Mark Hanna, de meest succesvolle aandelenhandelaar van de firma. Mark nodigt Jordan uit voor een lunch. De lunch begint met Hanna's bestelling van: 'two absolute Martini's'. Deze zijn niet bedoeld voor de dorst, maar: 'to pass the fuck out'. De gekte heeft toegeslagen lijkt het, of is het zo dat je dit werk, en het omgaan met onzekerheid, niet in een heldere toestand kunt doorstaan? Met andere woorden, hoe kun je de vertrouwde vastgeroeste wereld van onzekerheid verlaten om die in te ruilen voor een wereld waarin zekerheid mogelijk is? Dat die zekerheid relatief blijft is onvermijdelijk. De 'Absolute Martini' is slechts een eerste stap.

Mark Hanna geeft aan de beginnende aandelenhandelaar twee tips, of eigenlijk zijn het prescripties. Het is geen kwestie van opties, nee de aandelenhandel vereist een bindend recept. Dat bestaat uit enerzijds masturberen op het werk, en anderzijds het snuiven van cocaïne. Het eerste om rustig en relaxt te blijven, het tweede om gefocust te zijn. Samengevat gaat het dus om relaxt en gefocust te zijn. Maar stel nu je bent relaxt en gefocust, wat zegt dat dan over de onzekere wereld waarin je vertoeft. Hoe kun je die wereld dan vertrouwen? Welke zekerheid biedt die wereld? Ook daarin is Mark Hanna uitgesproken als het om de wereld van Wallstreet gaat. 'Nobody knows if the stock is going up, down, sideways, or in fuckin' circles'. Maar dat is nog niet alles, want hij vervolgt zijn betoog met: 'least of all stockbrokers'. Niemand weet wat er gebeurt of gaat gebeuren. Zelfs als je relaxt en gefocust bent, is sprake van een onontkoombare onzekere situatie. Het is met andere woorden een volstrekt onzekere wereld, waarin een imaginaire zekerheid wordt gecreëerd.

In feite heeft Hanna dus de onzekerheid geaccepteerd en gaat het hem alleen om zekerheid te pretenderen om op die manier te kunnen handelen, of zelfs overleven. Daarvoor dient het masturberen en snuiven. Maar dat betekent niet dat dit voorspelbaarheid of zekerheid in de hand werkt. Nee, op de plek waar we zekerheid verwachten, de wereld van de banken en aandelen, de twee belangrijke steunpilaren van de economie, heerst onzekerheid en wordt die

omarmd. De gecreëerde zekerheid leidt tot een ondoorgrondelijke onzekerheid. De enige optie is pretenderen zeker te zijn of dingen zeker te weten. De gevolgen hiervan zijn algemeen bekend.

In het begin van de film *The Wolf of Wallstreet* wordt niet voor niks gerefereerd aan de beurskrach van 19 oktober 1987, de zogenaamde Black Monday. Het masturberen en snuiven bleek op die dag niet genoeg om de imaginaire wereld van Wallstreet overeind te houden. Het bleek dat hoe meer de zekerheid werd gepretendeerd, hoe groter de onzekerheid werd. Deze neerwaartse spiraal leidde ertoe dat de zeepbel sprong. Het imaginaire geld verdween in de cyberspace. Dit zorgde er overigens weer voor dat Jordan Belfort zijn slag kon slaan. Dat deed hij met zogenaamde penny-stocks, aandelen met een minimaal risico. Dit minimale risico zorgde voor maximale winst, maar ook voor een nog grotere en veelomvattendere onzekerheid. Hoe meer de strijd tegen onzekerheid gevoerd word, hoe onzekerder het schijnbaar wordt. De spiraal is niet te doorbreken. Misschien is het een oplossing om de onzekerheid toe te laten en te koesteren. De onzekerheid de onzekerheid laten, zonder te pretenderen het zeker te weten. Misschien dat dat uiteindelijk voor een bepaalde zekerheid zorgt en we weten al waar dat toe leidt. De vraag stellen, is het antwoord geven.

Met Jordan liep het overigens wel goed af. Hij moest de gevangenis in wegens oplichterij met aandelen, de zogenaamde 'pump & dump schemes'. In de gevangenis had hij een prima tijd en na zijn vrijlating had hij nog genoeg geld over om royaal van te rentenieren. Dat bestaan was hem blijkbaar te zeker, waardoor hij weer aan het werk ging. Nu kan hij worden ingehuurd als

'motivational speaker', en kan hij behulpzaam zijn met het managen van onzekerheid.

